

Insults

Publicēts: 30.09.2020.

Insults ir lokāli asinsrites traucējumi vienā vai vairākos galvas smadzeņu asinsvados, kas izraisa pēkšņu (akūtu) viena vai vairāku galvas smadzeņu apvidu apasiņošanas pasliktināšanos. Kā rezultātā tiek traucēta vai zūd iesaistītā smadzeņu apvidus funkcijas. Insults var būt išēmisks – saistīts ar kāda smadzeņu asinsvada nosprostošanos tromba dēļ, vai hemorāģisks – saistīts ar kāda asinsvada plīsumu un asinsizplūdumu galvas smadzenēs.

Kā izpaužas insults?

Visbiežākās insulta izpausmes ir

pēkšņs ķermeņa vienas puses vājums (neklausu roka un/vai kāja, iespējami arī jušanas traucējumi),
runas traucējumi (slimnieks var runāt neskaidri, ne tā kā ierasts, bet var arī pilnībā zaudēt spēju runāt un/vai saprast teikto),
sejas asimetrija (noslīd mutes kaktiņš, mēle novirzās no viduslīnijas, slimnieks nespēj pilnvērtīgi pasmaidīt),
rišanas traucējumi,
redzes traucējumi (var izkrist redzes lauks vienā pusē),
iespējamas arī pēkšņas (sākas vienā mirklī, kā sitiens pa galvu), slimniekam neraksturīgas galvassāpes, kā arī apziņas traucējumi.

Palīdzības sniedzējiem ieteicams izmantot ĀTRI testu, lai atpazītu biežākās insulta pazīmes (ņemt vērā, ka negatīvs ĀTRI tests pilnībā neizslēdz insulta iespēju)

Insulta tests ĀTRI, kas palīdz atpazīt insulta pazīmes

Ā – atsmaidi! Smails parāda, vai acs vai mutes kaktiņš sejas vienā pusē nav noslīdējis uz leju.

T – turi rokas! Vienlaikus paceļot un noturot abas rokas, redzams, vai viena no tām nav vājāka un nenoslīd uz leju.

R – runā! Pārbaude atklās, vai cilvēks var pateikt vai atkārtot vienkāršu teikumu.

I – izsauc palīdzību! Nespējot veikt kaut vienu no šīm darbībām, nekavējoties jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība, zvanot [113](#).

Kā palīdzēt cietušajam?

Nekavējoties izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot [113](#);

Neļauj atdzīvināšanai/pasargā no apkārtējās vides iedarbības;

Aprūpē, mierini sasilušo;

Atdzīvināšanas pasākumi, ja nepieciešams.

Insulta gadījumā izšķiroša ir savlaicīga NMP izsaukšana, jo katru minūti slimnieks zaudē lielu skaitu nervu šūnu, kuras neatjaunojas. Jo ātrāk tiks atpazīts insults un ātrāk izsaukta NMP – jo lielākas cerības uz labvēlīgu ārstēšanās rezultātu un turpmāko dzīves kvalitāti saslimušajam.

Bieži insulta slimniekiem ir paaugstināts asinsspiediens, taču jāatceras, ka pirms NMP ierašanās medikamentus dot nedrīkst – gan iespējamo rīšanas traucējumu dēļ, gan arī tāpēc, ka akūta insulta gadījumā asinsspiediena samazināšana pirms pacienta nogādāšanas slimnīcā var pasliktināt neiroloģisko stāvokli!

<https://www.nmpd.gov.lv/lv/insults>